

VIDEL, PREMISLIL, ODKLENIL!

TEKMOVANJE V ODPIRANJU FIZIKALNIH SEFOV

SMERNICE PISANJA NAVODIL ZA VDIRALCE

Ustanova Hiša eksperimentov
Ljubljana, december 2019

A. Smernice pisanja navodil za vdiralce

Na šolskem in državnem tekmovanju boste sefu priložili navodila za vdiralce v slovenskem jeziku (primera sta dodana v točkah B in C). Navodila je potrebno dodati končnemu poročilu.

Pri vdiranju v sefe ni skrivalnic! Sestavni deli sefa in pripomočki morajo biti jasno predstavljeni. Naloga vdiralcev je ugotoviti fizikalni uganki v sefu in ju uspešno rešiti.

Pri pisanju navodil bodite pozorni na naslednje:

1. Na začetku navodil lahko napišete kakšno poved za uvod ali zgodbo, katere del je sef. Vendar bodite pozorni, da navodila ne bodo predolga.

Primer:

Naš sef je narejen kot cvrtnik za krompirček. Če ga ne boste odprli v 10 minutah, se krompirček lahko zažge.

2. Naštejte pripomočke, ki jih ob sefu dobijo vdiralci.

Primer:

Na voljo imate 3 aluminijaste žlice, 3 kromirane nože, krompir, palico z magnetom in vžigalico.

3. Napišite, kaj je končni cilj, ki ga morajo vdiralci doseči, da bodo odprli sef.

Primer:

a. Rdeča steklena kroglica mora pasti v zelen lonček. To bo izključilo elektromagnet in sprostil se bo ključ za odklepanje sefa.

b. Sef se odklene, ko žogica prekine laserski žarek.

3. Navedite bistvene sestavne dele sefa, ki jih ni videti ali z ogledom ni mogoče prepoznati, kaj so.

Primeri:

a. Koda za odklepanje prvega dela sefa se nahaja pod pokrovom.

b. V črni škatlici je elektronsko vezje, ki vključi laser, ko ...

c. Zelene kroglice v levem predalu so iz aluminija, modre kroglice v desnem predalu pa iz železa.

4. Po potrebi dodajte skico ali shemo električnih vezav v sefu.

5. Razložite morebitne fizikalne vsebine ugank, ki presegajo srednješolski nivo znanja fizike.

Primer:

Fototranzistor je elektronski element, skozi katerega steče tok, ko posvetimo nanj.

6. Navodila za odpiranje, ki so jih skupine pripravile v preteklih letih, si lahko ogledate in preberete v arhivu sefov (<https://www.he.si/vpoArhivSefov>). Navodili zmagovalcev zadnjih dveh državnih tekmovanj si lahko ogledate na naslednjih dveh straneh (2018/19 Rastlinjak - Gimnazija Nova Gorica; 2017/18 Gramofon - ZFS Gimnazija Želimplje)

Navodila za vdiralce

Pripomočki:

1. plastični kozarec
2. žogica iz stiropora
3. slamica
4. podstavek za slamico
5. ravnilo z vgrajenim magnetom
6. škarje

PRVA NALOGA

Z žogico iz stiropora prekrite fotoupor, ki se nahaja v drugem delu hišice. Ko je prva uganka rešena, se v drugem delu sefa prižge laser.

DRUGA NALOGA

Z laserjem zaporedno osvetlite tri fotoupore na levi stranici sefa. Po opravljeni nalogi se bo na zaslonu (spredaj) izpisala koda, s katero odklenete ključavnico in odprete sef.

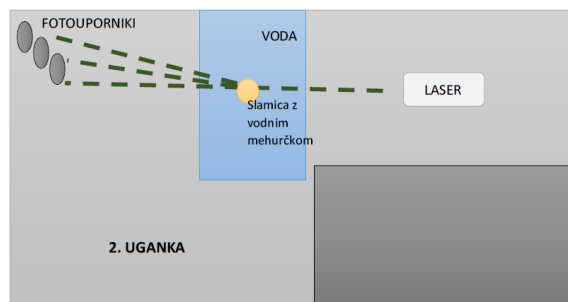
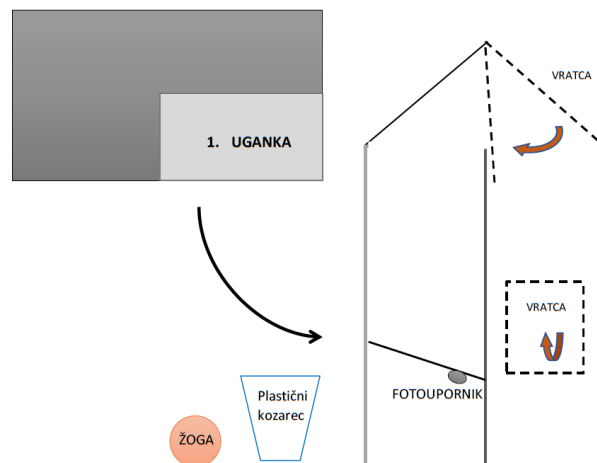
Nevidni deli sefa:

V črni škatlici je elektronsko vezje, na katerega so povezani fotoupori, led dioda, laser in zaslon.

V desnem kotu (za hiško) je na dvigalu pritrjen laser. Višino laserja lahko nastavljamo z vijakom na desni stranici.

V zadnjem levem kotu so prekriti 3 fotouporniki, postavljeni eden pod drugim.

Prosimo, da sefa ne premikate, tresete ali nagibate.

Gramofon

Na podstrešju ste našli zaboj neznanega izvora in namena uporabe. Po daljšem raziskovanju ste ugotovili, da gre za posebno izvedbo gramofona, ki temelji na dveh nosilcih zvoka: stari vinilni plošči in novodobnem CD-ju. Za predvajanje zvoka je potreben zagon obeh nosilcev.

Pripomočki:

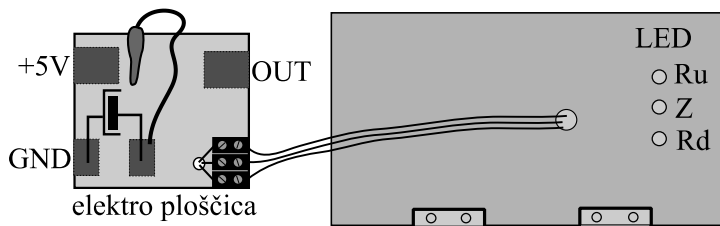
- Slamica za pitje Cockte

PRVA NALOGA

Za reševanje prve naloge morate najprej pridobiti svinčnik, ki se nahaja v sefu. Iz sefa nato potegnete elektro ploščico s kondenzatorjem in tremi priključki (+5 V, GND, OUT), povezanimi s krmilnim vezjem.

Kondenzator je potrebno prazniti preko izhoda (OUT) tako, da je na njem napetost med 4 in 3 volte vsaj tri sekunde. Stanje napetosti kažejo 3 svetleče diode. Če je napetost v primernem območju gori zelena LED, sicer pa rdeča (previsoka), ali rumena (prenizka).

Uspešen zaključek naloge omogoči prehod na drugo uganko (sprostijo se vrata na prednji stranici sefa).

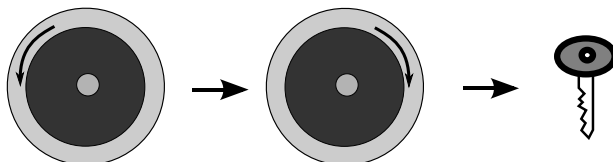
DRUGA NALOGA

Sprostitev prednjih vrat omogoči dostop do vrtljive plošče in dodatnih pripomočkov (svetilka in elektromotor v ohišju) s pomočjo katerih lahko dosežete rotacijo vrtljive plošče.

Sef bo mogoče odpreti, če se vrtljiva plošča najprej zasuka za štiri obrate v nasprotni smeri urinih kazalcev in nato še za dva obrata v smeri urinih kazalcev.

Pomembno:

- Rotacija vrtljive plošče je onemogočena, če so prednja vrata odprta.
- Elektromotor vgrajen v ohišje se po aktiviranju vrti še približno 5 sekund, nato se samodejno izklopi.

Prosimo, da pri vdiranju ne nagibate sefa in ne uporabljate grobe sile, ampak fizikalno znanje in pripomočke, ki so na voljo.